

Organdonation från avlidna

Beslut om donation

Vem beslutar?

Formellt sett är det chefsöverläkaren som har rätt att besluta om donationsingreppet, men denna rätt kan delegeras. I praktiken blir det då oftast den läkare som för tillfället är ansvarig för den avlidne t.ex. IVA-läkare eller neurokirurg.

Kompletterande undersökningar och provtagning

Ibland krävs kompletterande undersökningar för att definitivt kunna avgöra om vissa av organen är lämpade för transplantation. Det gäller särskilt thoraxorganen där ex. pulmrtg, EKG, UCG och coronar angiografi ibland måste genomföras först. Blodprover till vävnadstypning och virusanalys tas alltid (flik 5).

Vilka organ skall tas tillvara?

De organ som kan vara aktuella för donation är: hjärta, lungor, njurar, lever, tarm och pankreas. Vilka av dessa organ som skall tillvaratagas avgörs i samråd med transplantationsenheterna och med hänsyn till eventuella villkor som finns för samtycket (flik 8.2). Ibland kan organens användbarhet avgöras definitivt först i samband med donationsingreppet.

Skall vävnader också tas tillvara?

Vävnader (ex hud, hornhinnor, benvävnad) behöver inte, till skillnad från organ, tas tillvara från donatorer med bibehållen blodcirkulation och respiratorbehandling. Vävnader tillvaratas därför nästan uteslutande på obduktions- eller rättsmedicinska avdelningar. Formellt är det dock inget som hindrar att även vävnader omhändertas från en organdonator. Antalet avlidna i total hjärninfarkt i respirator är dock begränsat, varför de bör prioriteras för organdonation. Enligt Socialstyrelsen har den ansvarige läkaren på donatorsjukhuset rätt att göra sådana ”erforderliga prioriteringar”. I praktiken innebär detta att vävnad inte tillvaras från donatorer med respiratorbehandling, såvida inte särskilda överenskommelser och rutiner för detta finns lokalt på sjukhuset.

Protokoll och journalföring

Socialstyrelsen föreskriver att vissa uppgifter måste dokumenteras i journalen vid donationsingreppet. För detta ändamål finns ett särskilt protokoll som skall ifyllas i samband med ingreppet (flik 10.2). Innan donationsingreppet får påbörjas ska opererande kirurg kontrollera donatorns id och blodgrupp samt att protokollen för dödsdiagnostik och samtycke är korrekt ifyllda och signerade (flik 6.1, 10.2). Även i de fall donationsingreppet inte får eller kan genomföras skall de åtgärder som vidtagits antecknas i journalen t.ex. medicinska åtgärder, utredning om samtycke och vilka närstående som underrättats.